

Πληροφορίες: Δ.Αγγελάκη
τηλ.:2131306763
E-mail: GRAMSxKrPol@synigoros.gr

Προς
Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
κυρία Σοφία Ζαχαράκη
minister@minedu.gov.gr

Θέμα: Κυρώσεις εκπαιδευτικών σε περίπτωση μη αποδοχής της πρόσληψης ή παραίτησής τους μετά την αποδοχή πρόσληψης.

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Καταρχάς θα θέλαμε να σας ευχηθούμε καλή επιτυχία στο έργο σας

Στη συνέχεια θα θέλαμε να θέσουμε υπόψη σας το θέμα των κυρώσεων που υφίστανται οι αναπληρωτές/ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί σε περίπτωση που δεν αποδέχονται την πρόσληψή τους ή που την αποδέχονται και στη συνέχεια παραιτούνται.

Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε αποστείλει το υπ.αρ.349253/65374/19.12.2024 σχετικό έγγραφο στον τέως Υπουργό Παιδείας, στο οποίο δεν υπήρξε ανταπόκριση. Επισυνάπτουμε αντίγραφο αυτού του εγγράφου.

Δεδομένου ότι ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται διαμαρτυρίες εκπαιδευτικών θεώρησε σκόπιμο να επαναφέρει το θέμα που αφορά σε μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών.

I. Ισχύουσα νομοθεσία

Α. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 Α του άρ. 63 ν. 4590/2019, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρ. 45 ν. 4692/2020:

«Εκπαιδευτικοί και μέλη Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., οι οποίοι προσλαμβάνονται στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προσωρινοί αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και για οποιονδήποτε λόγο δεν αναλαμβάνουν υπηρεσία εντός πέντε (5) ημερών από την ημερομηνία που ορίζεται στην ανακοίνωση της πρόσληψης ή αναλαμβάνουν υπηρεσία και στη συνέχεια παραιτούνται, αποκλείονται από τις προσλήψεις κατά το σχολικό έτος που διανύεται κατά την ανακοίνωση της πρόσληψης, καθώς και κατά το επόμενο σχολικό έτος. Αν το δεύτερο έτος αποκλεισμού συμπίπτει με το πρώτο έτος ισχύος νέων πινάκων κατάταξης, τα πρόσωπα που αποκλείονται μπορούν να

προσληφθούν μόνο κατά το δεύτερο έτος ισχύος των νέων πινάκων. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν εφαρμόζονται για τους εκπαιδευτικούς και τα μέλη Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., που προσλαμβάνονται με πλήρες ή μειωμένο ωράριο για τη λειτουργία των σχολικών μονάδων που λειτουργούν σε καταστήματα κράτησης».

Από το περιεχόμενο του υπ' αρ. 93955/ΓΔ5/28.8.2023 εγγράφου Υπουργού Παιδείας προκύπτει, ότι οι ανωτέρω ποινές δεν ισχύουν για τους αναπληρωτές/ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι¹.

Β. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρ. 86 ν. 4547/2018 όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις του άρ. 16 ν. 4563/2018 και τις διατάξεις του άρ. 46 ν. 4692/2020:

«1. Μετά την 1η Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους, εφόσον διαπιστώνεται αδυναμία κάλυψης των λειτουργικών αναγκών λόγω άρνησης ανάληψης υπηρεσίας ή παραίτησης από τη θέση αναπληρωτών εκπαιδευτικών, μελών Ε.Ε.Π., και Ε.Β.Π. σε σχολικές μονάδες, μπορεί να πραγματοποιείται ειδική πρόσκληση πρόσληψης με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων για την κάλυψη των κενών θέσεων συγκεκριμένων σχολικών μονάδων. Οι κενές θέσεις που πρόκειται να καλυφθούν με την ειδική πρόσκληση δηλώνονται από τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης στη Γενική Διεύθυνση Εκπαιδευτικού Προσωπικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων[...]

4. Εκπαιδευτικός ή μέλος Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π., που προσλαμβάνεται ως αναπληρωτής σε κενό με την ειδική πρόσκληση, ύστερα από την αίτηση-δήλωση συμμετοχής του, και για οποιονδήποτε λόγο δεν αναλαμβάνει υπηρεσία εντός πέντε (5) ημερών από την ημερομηνία που ορίζεται στην ανακοίνωση της πρόσληψης ή αναλαμβάνει υπηρεσία και στη συνέχεια παραιτείται, αποκλείεται από τις προσλήψεις κατά το σχολικό έτος που διανύεται κατά την ανακοίνωση της πρόσληψης, καθώς και κατά τα δύο επόμενα σχολικά έτη. Αν το τρίτο έτος αποκλεισμού συμπίπτει με το πρώτο έτος ισχύος νέων πινάκων κατάταξης, το πρόσωπο που αποκλείεται μπορεί να προσληφθεί μόνο κατά το δεύτερο έτος ισχύος των νέων πινάκων.».

Γ. Ενισχυτική διδασκαλία

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 114223/Δ2/7.10.2024 απόφαση Υφυπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού "Οργάνωση και λειτουργία σχολικών κέντρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης ως προς την Ενισχυτική Διδασκαλία για το σχολικό έτος 2024-2025" δικαίωμα συμμετοχής στην Ενισχυτική Διδασκαλία έχουν συγκεκριμένες ειδικότητες εκπαιδευτικών κατηγορίας ΠΕ, οι οποίοι περιλαμβάνονται στους αξιολογικούς πίνακες του ΑΣΕΠ. Οι τοποθετήσεις πραγματοποιούνται έπειτα από σχετική πρόσκληση με βάση τη σειρά κατάταξης στους πίνακες, με απόφαση του/της Διευθυντή/ντριας της οικείας (δηλωθείσας από τον εκπαιδευτικό) Δ.Δ.Ε.

«Σε περίπτωση που ο/η υποψήφιος/α δεν παρουσιαστεί ή παραιτηθεί, μετακινείται στο τέλος του πίνακα που έχει καταρτίσει η Δ.Δ.Ε για το πρόγραμμα της Ενισχυτικής Διδασκαλίας με βάση την σειρά κατάταξης των υποψηφίων στον οικείο αξιολογικό πίνακα. Σε περίπτωση παραίτησης διδάσκοντος/ουσας της Ενισχυτικής Διδασκαλίας, το κενό καλύπτεται με πρόσληψη του/της επόμενου/ης υποψηφίου/ας που δεν έχει προσληφθεί από τον πίνακα κατάταξης Ενισχυτικής Διδασκαλίας της οικείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.»

Δ. Μετατροπή ωραρίου αναπληρωτή από μειωμένο (ΑΜΩ) σε πλήρες (ΑΠΩ).

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρ. 63 του ν. 4589/2019:

''[...] Αν οι προβλεπόμενες από το πρόγραμμα ώρες διδασκαλίας και ασκήσεων στο ίδιο σχολείο της ίδιας πόλης ή περιοχής μετάθεσης είναι περισσότερες από οκτώ (8) και λιγότερες από δεκαέξι

¹ Σχετικό το υπ.αρ.334752/37562/4.8.2023 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη.

(16) και δεν δικαιολογούν τον διορισμό μόνιμου εκπαιδευτικού, προσλαμβάνονται προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί με μειωμένο ωράριο διδασκαλίας''.

Εκπαιδευτικός αναπληρωτής με μειωμένο ωράριο (δηλαδή 9-15 διδακτικές ώρες)- ΑΜΩ- μπορεί να παραιτηθεί και να προσληφθεί εκ νέου στην ίδια Διεύθυνση Εκπαίδευσης, στον ίδιο κλάδο ως αναπληρωτής πλήρους ωραρίου -ΑΠΩ- μόνο εφόσον το έχει δηλώσει στην αίτησή του πρόσληψης (και δεν την έχει απενεργοποιήσει) και μόνο όταν στην ίδια Διεύθυνση πρόκειται να προσληφθεί εκπαιδευτικός ίδιου κλάδου με λιγότερα μόρια. Αν συμβεί αυτό, ο εκπαιδευτικός οφείλει να αποδεχθεί τη νέα πρόσληψη, σε αντίθετη περίπτωση ισχύουν οι κυρώσεις του εδαφίου Α. Η παραίτηση Αναπληρωτή Μειωμένου Ωραρίου με στόχο την αναβάθμισή του δεν επισύρει κυρώσεις.

Ε. Βελτίωση θέσης

Από το περιεχόμενο του υπ' αρ. 5180/Φ1/17.1.2024 εγγράφου της Υφυπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού προκύπτει, ότι *''όσον αφορά στην αίτηση αμοιβαίας μετακίνησης των αναπληρωτών εκπαιδευτικών επισημαίνεται ότι δεν αναφέρεται στην κείμενη νομοθεσία η δυνατότητα βελτίωσης θέσης ή αμοιβαίας μετακίνησης για τους/τις αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικούς παρά μόνο για τους/τις μόνιμους/ες εκπαιδευτικούς κατά τα συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα της διενέργειας των υπηρεσιακών μεταβολών''*

II. Παράθεση περιπτώσεων

Α.

Εκπαιδευτικός έθεσε σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη τα εξής:

Κατά το σχολικό έτος 2023-2024 εκλήθη για πρόσληψη ως αναπληρώτρια (ειδικότητας) μειωμένου ωραρίου για δέκα (10) ώρες/εβδομάδα σε τέσσερα νηπιαγωγεία. Επρόκειτο για τη μοναδική πρόσληψη μειωμένου ωραρίου κατά τη φάση προσλήψεων, οπότε εκλήθη η ενδιαφερόμενη. Λόγω των χιλιομετρικών αποστάσεων μεταξύ των τεσσάρων νηπιαγωγείων για την τήρηση του ωραρίου της και στα τέσσερα νηπιαγωγεία, όφειλε να μετακινείται με ΙΧ αυτοκίνητο, κάτι το οποίο δεν διέθετε. Επιπλέον, δεν υπήρχε δυνατότητα μετακίνησης με μέσα μαζικής μεταφοράς ή με μεταφορικά μέσα συναδέλφων. Για τους λόγους αυτούς η εκπαιδευτικός δεν αποδέχθηκε την πρόσληψη με συνέπεια τον αποκλεισμό της από ενδεχόμενη πρόσληψη κατά τα σχολικά έτη 2023-2024 και 2024-2025, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Στη συνέχεια οι θέσεις αυτές δόθηκαν προς κάλυψη μέσω ειδικής πρόσκλησης.

Η εκπαιδευτικός, επιπλέον, αναφέρει, ότι πριν κληθεί η ίδια για πρόσληψη, στα τέσσερα προαναφερθέντα νηπιαγωγεία (αλλά και σε ένα ακόμη, το οποίο, ωστόσο δεν φαινόταν να έχει κενή θέση κατά την Δ' φάση), εργαζόταν ως αναπληρώτρια μειωμένου ωραρίου με δεκατέσσερις (14) ώρες/εβδομάδα, έτερη εκπαιδευτικός. Η τελευταία υπέβαλε αίτηση βελτίωσης θέσης και μετακινήθηκε σε νηπιαγωγεία στα οποία θα μπορούσε να προσληφθεί η ενδιαφερόμενη εκπαιδευτικός αν τα κενά τους υφίσταντο κατά τη Δ' φάση, όπως έπρεπε να έχει συμβεί. Δέον να αναφερθεί, ότι η μετακίνηση λόγω βελτίωσης θέσης έλαβε χώρα είκοσι (20) ημέρες περίπου πριν κληθεί για πρόσληψη η ενδιαφερόμενη. Δηλαδή, τα νηπιαγωγεία έμειναν χωρίς εκπαιδευτικό ειδικότητας για είκοσι (20) ημέρες.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της αναφερόμενης, στην προκειμένη περίπτωση, η εκπαιδευτικός που υπηρετούσε ως αναπληρώτρια μειωμένου ωραρίου σε ομάδα σχολικών δομών/νηπιαγωγείων αιτήθηκε βελτίωση θέσης, διαδικασία που δεν προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, και μετακινήθηκε, ενώ η ενδιαφερόμενη για λόγους ανωτέρας βίας δεν αποδέχθηκε εξ αρχής την πρόσληψή της, επίσης ως αναπληρώτρια μειωμένου ωραρίου. Η τελευταία υπέστη τις κυρώσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία με συνέπεια την απώλεια οικονομικών απολαβών, ασφαλιστικής κάλυψης κλπ. και κυρίως προϋπηρεσίας.

B.

Έτερη εκπαιδευτικός² έθεσε σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη ότι κατά το μήνα Σεπτέμβριο 2024 προσλήφθηκε ως αναπληρώτρια καθηγήτρια Θεατρικής Αγωγής στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Ηρακλείου Κρήτης. Η εκπαιδευτικός μετέβη στο Ηράκλειο από τον Πειραιά, όπου ευρίσκεται η μόνιμη κατοικία της, εντός της ταχθείσας προθεσμίας και ανέλαβε υπηρεσία. Η εκπαιδευτικός, επί δέκα (10) ημέρες διέμενε σε ξενοδοχείο εξαντλώντας όλες τις οικονομίες της, ενώ η έρευνα στην οποία αποδύθηκε για ανεύρεση κατοικίας, ακόμη και με υψηλό ενοίκιο, απέβη άκαρπη. Μην διαθέτοντας πλέον, μετά την παρέλευση του δεκαημέρου, τα οικονομικά μέσα για να παραμείνει στο Ηράκλειο εξαναγκάστηκε σε παραίτηση με αποτέλεσμα να επιβληθεί σε αυτήν η ποινή του διεισδυτικού αποκλεισμού της από εργασία στην εκπαίδευση.

III. Απόψεις της Αρχής

Με αφορμή τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο Συνήγορος του Πολίτη μελέτησε το θεσμικό πλαίσιο των κυρώσεων που επιβάλλονται στους αναπληρωτές/ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς, όπως αυτό προαναφέρθηκε. Παρατήρησε δε, ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί, δηλαδή και αυτοί που δεν αποδέχονται την πρόσληψή τους αλλά και αυτοί που την αποδέχονται και στη συνέχεια παραιτούνται, υφίστανται τις ίδιες κυρώσεις, ήτοι μη δυνατότητα εργασίας από ένα (1) έως τρία (3) σχολικά έτη.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4692/2020 οι ρυθμίσεις για τις κυρώσεις "κρίνονται απαραίτητες ενόψει της σημαντικής αναστάτωσης, που προκαλεί στα δημόσια σχολεία, όπου υπάρχουν λειτουργικά κενά, η μη ανάληψη υπηρεσίας ή η ανάληψη υπηρεσίας και ακολούθως η παραίτηση των αναπληρωτών ή ωρομισθίων εκπαιδευτικών, αλλά και ενόψει της ανάγκης αποτελεσματικότερης οργάνωσης για την κάλυψη των κενών στα σχολεία στις πλέον σύντομες χρονικές προθεσμίες.....Στόχος της διάταξης είναι να δημιουργήσει τα κατάλληλα εκείνα κίνητρα και τις αναγκαίες εκείνες προϋποθέσεις για την κατά το δυνατόν πιο έγκαιρη κάλυψη κενών και την εύρυθμη λειτουργία των σχολείων εν γένει, προς όφελος των μαθητών/τριών και του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου".

Ο Συνήγορος του Πολίτη κατανοεί την ανάγκη της έγκαιρης στελέχωσης των σχολικών μονάδων όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης καθώς και την ανάγκη για απρόσκοπτη λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Από την άλλη πλευρά είναι γνωστό, ότι στην περίπτωση των αναπληρωτών/ωρομίσθιων εκπαιδευτικών, η συγκέντρωση μορίων προϋπηρεσίας είναι άκρως σημαντική για την πρόσληψή τους. Συνεπώς, η μη αποδοχή πρόσληψης ή η παραίτηση μετά από αποδοχή της πρόσληψης συνήθως οφείλεται σε σοβαρούς λόγους (οικονομικούς, προσωπικούς, οικογενειακούς) ή ακόμα και σε ανωτέρα βία. Θεωρεί, δε, τις προβλεπόμενες κυρώσεις και κυρίως την διάρκεια αυτών δυσανάλογα αυστηρές χωρίς εξατομικευμένη κρίση, αλλά και δυσανάλογες, λόγω μη διαβάθμισης κυρώσεων μεταξύ των αναφερόμενων περιπτώσεων (μη αποδοχής πρόσληψης έναντι παραίτησης κατόπιν αποδοχής πρόσληψης), σε συνάρτηση με την επίπτωση που έχουν στην διασφάλιση της απρόσκοπτης εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Δέον, όπως επανεξεταστούν οι προβλεπόμενες κυρώσεις με στόχο τη διαβάθμισή τους, ανάλογα με τις συνέπειες που προκαλούνται, με γνώμονα πρωτίστως το όφελος των μαθητών: έτσι, η περίπτωση της μη αποδοχής της πρόσληψης θα πρέπει να συνεπάγεται ελαφρύτερες κυρώσεις, καθώς δεν επέρχεται βίαιη διακοπή της εν εξελίξει εκπαιδευτικής διαδικασίας και υπάρχει η δυνατότητα εύρεσης επόμενου υποψηφίου άμεσα, σε σχέση με την περίπτωση της παραίτησης μετά από την αποδοχή της πρόσληψης.

² ΦΥ 367616/8.3.2025

Ωστόσο, εξίσου σοβαρό κρίνεται ως προς την αντιμετώπισή του και το θέμα της παραίτησης μετά από την αποδοχή της πρόσληψης ειδικά δε όταν απρόβλεπτοι παράγοντες - όπως στην προαναφερθείσα υπό Β. περίπτωση – εξαναγκάζουν σε αυτή (παραίτηση).

Μέτρα όπως η ομαδοποίηση σχολείων που βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους, η δημιουργία κοινοτήτων εν είδει φοιτητικών εστιών, επίδομα στέγασης και μετακίνησης κλπ. ενδεχομένως θα συνέβαλαν στη μείωση των φαινομένων μη αποδοχής πρόσληψης ή/ και παραίτησης και τελικώς στην κατάργηση των ποινών.

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη ευελπιστεί, ότι τα ανωτέρω που αποσκοπούν στον εξορθολογισμό ή και κατάργηση ακόμη του υφιστάμενου συστήματος κυρώσεων, θα τύχουν της προσοχής και αξιολόγησής σας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας.

Με τιμή,

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη